

NA GRČKOJ OBALI DOJRANSKOG JEZERA

Nedavno prije dva meseca posmatrao sam u starom Dojranu dio jezera koji se nalazi u Grčkoj iza graničnih karaula. Bilo je tamo ribara. Oni su radili, lovili ribu, ali koliko ih je bilo, kako su lovili i šta, kako žive i još puno čega drugog je bilo, što sam htio saznati. I eto, ta mi se je mogućnost ukazala. Posetio sam Kar Dojran u Grčkoj, ili bolje reći treće naselje Dojran na Dojranskom jezeru. Zbilja malo čudnovato, na udaljenosti 5 do 10 km. jedno od drugog, nalaze se tri naselja, koja nose jedno isto ime Dojran (najprije dođe Novi Dojran, pa Stari i onda u Grčkoj Kar Dojran). Grci ga zovu samo Dojran. Malo je mestance sa oko dvadesetak kuća i to su mahom nekadašnji stanovnici Starog Dojrana, koji su se tamo doselili, posle i za vreme prvog svjetskog rata, kada je bio stari Dojran razrušen. Inače veoma je prometno mesto, pošto kroz njega prolazi glavna železnička pruga Atina—Istambul, za razliku od našeg Dojrana, koji je izvan svih veza.

Na stanici me je dočekao g. Dimitrius Čotanis »Gazda« jezera, kako ga nazivaju. Odmah me je odveo na obalu jezera, gdje su ribari sakupili jutarnji lov, oko dvesta do trista kg. krupne perkije (Perca fluviatilis) težine po pomadu od 0.500 do 1 kg pa i više, kakve se u našem delu jezera retko susreće. Tu je on izvršio licitaciju ribe i pošto ju je prodao malim seoskim trgovcima, povukao se u svoju kućicu-kolibu, odmah pored ribarske skele (mesto gdje čamci pristaju i ribari suše mreže). Tu je kancelarija zakupca, gde se ubiru sve takse i evidentira ulovljena i prodana riba.

Na ovom delu jezera ima oko osamdeset ribara, koji love ribu pomoću mreža stajačica i gribova (imaju četiri griba), a u zimskim danima po koji put love i »Fanosima« (mala povlačna dubinska mreža). Ove godine su postavili i dve »Mandre« u okolici sela Brest (Grci »Mandre« nazivlju »Daljani«), ali je lov bio dosta slab. U godinama pre drugog svetskog rata »Mandre« su se postavljale redovito u ovom delu jezera kod sela Brest i Čiflik i davale su dosta dobre rezultate. Zašto je ove godine bio slab lov, posebno je i interesantno pitanje koje treba proučiti. Radi toga u ovom delu jezera (Grčkom) najjača sezona ribolova je u prolećno-letnjim mesecima, dok je zimi veoma slab ribolov, za razliku od ribolova u našem delu jezera, gde je najjača sezona obratno u jesensko-zimskim mesecima.

Sistem ribolova na jezeru je privatno-zakupni. Naime pojedini delovi jezera su privatno vlasništvo, kao što je slučaj sa delom jezera kod mesta Čiflik, koje je vlasništvo Dimitriusa Čotanisa (i veći deo poljoprivrednog zemljišta u ovom selu je posed ovog trgovca), a ostali deo jezera država izdaje svake godine licitiranjem u zakup. Tako na pr. ove godine D. Čotanis je zakupio jezero za 100 milijuna drahmi, a on od ribara naplaćuje 20% od ulovljene vrednosti ribe, odnosno postignute cene pri prodaji na licitaciji. Ubiranje ovih 20% zakupcu je omogućeno na taj

način, što svi ribari obavezno ulovljenu ribu donose na skelu u Dojranu i predaju je zakupcu (u konkretnom slučaju D. Čotanisu). Zakupac vrši licitaciju ribe, prodaje je trgovcima i tek nakon toga isplaćuje ribarima njihov dio. Ovaj način obezbeđuje prilično visoku cenu ribe, jer zakupac u slučaju polučenja pre niskih cena na licitaciji ima pravo da on sam lično intervenira i ribu direktno plasira na tržištu u Solunu i drugde. Na privatnom posedu (lovištu) D. Čotanis zadržava 40% za sebe a 60% daje ribarima za rad. Alat je vlasništvo samih posednika lovišta. Kakva je raspodela zarada unutar radne grupe nije mi poznato, jer mi je bilo nemoguće da to u direktnom kontaktu sa ribarima utvrdim.

Prema obaveštenju D. Čotanisa koji je skoro četrdeset godina jedini zakupac ovog jezera, u ovom delu jezera godišnje se ulovi oko 40.000 oka (1 oka = 1.300 kgr.) ribe i to najviše crvenoperke i perkije u letnjim mesecima i nešto šarana i platica u prolećnim mesecima. Ranijih godina su lovili i dosta belovica (Alburnusa) ali poslednjih godina radi opšteg opadanja naselja ove vrste u jezeru, nisu je, skoro imali u lovinama. Ako su ovi podaci tačni, onda i pored dosta visoke cene ribi koja iznosi od 12 do 15.000 drahmi po 1 oki (u našim dinarima od 240 do 300 dinara) ipak zarada ribara u toku jedne godine bi bila minimalna, za razliku od zarade ribara na našem delu jezera. Kod nas 100 ribara ukupno ulovi oko 500.000 kgr i zaradi svaki po više od 200.000 dinara godišnje, imajući kod toga u vidu da su cene ribe kod nas niže za tri do četiri puta. Zato su se većina grčkih ribara žalili na svoj težak ekonomski položaj i interesirali za položaj ribara kod nas i rad u zadrugama.

K. Apostolski

POKRENUTO JE PITANJE ZAKLJUČIVANJA KONVENCIJE O RIBOLOVU SA GRČKOM

Tokom meseca marta ove godine predstavnik Zavoda za ribarstvo N. R. Makedonije Kiril Apostolski posetio je Solun i Atinu, gde je stupio u vezu sa rukovodiocima ribarstva i to — u Solunu sa g. Gerasimovim i u Atini sa gg. Bizanis, Serbetis i Stefanidis. Na zajedničkom sastanku koji je održan 20. III. u Ministarstvu industrije — Glavnoj Inspekciji za ribarstvo, diskutirano je bilo o sledećim važnim pitanjima:

- a) o zaštitnim propisima za ribolov na graničnim jezerima;
- b) o merama unapređenja ribarstva u tim jezerima, osobito o mogućnostima i koordinaciji poribljavanja istih plemenitim vrstama riba (pastrmkom, šaranom, jeguljom i dr.);
- c) o obimu eksploatacije i razmeni statističkih podataka, i
- d) o koordinaciji naučno-istraživačke službe pri proučavanju dotičnih jezera.

Naš predlog i inicijativa bili su veoma srdačno primljeni i pozdravljeni, te su predstavnici kra-

ljevine Grčke izrazili pripravnost i dali načelnu suglasnost da se zaključi konvencija o ribolovu, na čemu se kod nas sada radi.

Potrebno je osobito naglasiti spremnost za saradnju, koju su izrazili predstavnici Grčke. Oni su odmah preuzeli na sebe obavezu da umnože pripremljeni tekst (na grčkom jeziku) od strane Zavoda za ribarstvo NRM u svrhu obaveštenja

ribara na grčkom delu Dojranskog jezera o markiranju riba u jezeru (šarana) i to dostave ribarima. Isto tako oni će dostavljati sakupljene podatke Zavodu za ribarstvo u Skoplju.

I ovo će biti doprinos na produbljavanju prijateljskih odnosa između dva susedna naroda i normalizovanju prilika u ovom delu Balkanskog poluostrva.

K. A.

Možda niste znali...

... da su naše najsitnije riblje vrste gavčica (*Rhodeus sericeus amarus* (Bloch)), i ohridska gaovica (*Paraphoxinus minutus* Karaman). Gavčica ili platičica živi kod nas u Dunavskom i Egejskom slivu, a ohridsku gaovicu je Karaman pronašao i prvi puta opisao iz bazena Ohridskog jezera.

... da je najveća riba, koja zalazi u slatke vode moruna (*Acipenser huso* L.), a može izrasti do 9 m dužine i 1.500 kg težine. Danas su takvi primjerci vrlo rijetki. Živi u Crnom i Kaspijskom moru i po svim rijekama, koje utječu u ta mora, kamo u proljeće seli. Tako Dunavom dospjeva i do našeg teritorija. Ipak je ona danas rijetka riba u našim vodama. Ima je i u području Jadrana. Kako vidimo ona je riba koja živi i u moru i u rijekama, dakle nije isključivo slatkovodna riba.

Iza morune po veličini je som (*Silurus glanis* L.), koji živi isključivo u slatkim vodama. On izraste maksimalno do 4 m dužine i preko 300 kg težine. Dakako da su somovi ovih dimenzija danas rijetki, a nisu ni poželjni. Kao izraziti grabežljivci, ovakvi primjerci za svoju prehranu potamane mnoštvo druge ribe. Som je najveća naša koštunjava riba, jer moruna, kao i svi predstavnici njezine familije (*Acipenseridae*) kako znamo imaju hrskavičav kostur.

... da su ribe iz familije ciprinida u Evropi zastupane redovno sa ljuskavim ribama. Ljuske su kod nekih vrsta i veoma krupne, ali ipak u Evropi postoje u toj po broju vrsta najmnogobrojnijoj ribljoj familiji također i ciprinidi bez ljusaka. To su rijetki izuzeci i ima ih samo dvije vrste. One žive isključivo u Jugoslaviji, dok ih u drugim zemljama Evrope uopće nema.

Prva je podbila iz roda gaovica, (*Paraphoxinus alepidotus* (Heckel)). Živi u vodama, pretežno ponornicama Duvanjskog i Livanjskog polja, zatim u Cetini i Sinjskom polju, Buškom i Mostarskom blatu te Blidinjskom jezeru.

Druga je oštrulja (*Aulopyge hügelii* Heckel), koja živi u vodama Duvanjskog, Livanjskog i Sinjskog polja, Buškom blatu i Blidinjskom te Visovačkom jezeru i konačno u jednom dijelu rijeke Krke, iznad Roškog slapa.

... da ribe iz roda mekusni (*Salmothymus*) nisu poznate iz drugih zemalja svijeta, nego samo iz voda Jugoslavije. Prema tome je cijeli taj rod naš ende-

mični rod iz familije salmonida. Iz naših rijeka znamo 4 razna predstavnika toga roda i to su: zlousta iz Krke kod Knina, solinska pastrva iz Jadra

Glava mekusne gledana ozdo Foto Taler

kod Splita, mekusna iz Neretve i pritoka te lipljen iz Zete (donjeg toka) u Crnoj Gori. U isti rod je ihtiolog Berg stavio i ohridsku belvicu iz Ohridskog jezera.

Glava mekusne iz Neretve Foto Taler